

מסורת הש"ס

(א) שבת ק"ו: (ב) ז"ל ה'ק.
(ג) יצ"י פתח"י וחסד' חולין
יב: ד"ה דמן פתח"י ש"ס לא.
ד"ה ועדלא, (ד) נ"ש רש"י
שבת לא, (ה) ז"ל לה',
(ו) ונקמן הם: ד"מ פה:
(ז) ז"ל ונשד וכן לקמן
בסמוך וכן לקמן פה: וד"מ
פה: איתא ונשד חמסם לפני
רש"י היה הגיסה ונשד
הלך פ"י רש"י הכא ונשד
כמו ונשד, (ח) גרמס כ.
סנהדרין קי: ע"ש, (ט) ד"ה
ז"ל אחרי ד"ה סנפירין,
(י) ונשד פ"י ה"ו, (יא) ד"ה
העבודה אחרי ד"ה צימסו,
(יב) שמואל א יב.

הגהות הב"ח

(א) ג' ל' לזכרם כפנינן
הו יתבי: (ב) שם ולא
יכולו צ"ח בני אלס וכן
היה ה"א ל"ה ה"א
חמלה: (ג) שם ד' חזק וכן
ב"ה מיני ואסקי כ' מ"ה
חיימי לך א"ר א"ר:
(ד) שם לא אמר ל"ה ולא
מדי: וסבקינן ל"ה:
(ה) רש"י ד"ה וזה לא כ'ו
כדכ"ה ר"ה ארמורין לעיל
מאימתי מקבל רב אמר
במנהגה ושמאל א"ר
בפסלת המנהגה ס"ד:
(ו) ר"ה כל מ"ן דפסע דלא
נעזי מיקרי ס"ד ס"ד
מ"ד משחדינא ל"ה טורי
כ' היכי דגמיר ס"ד:
(ז) תנ"ך ד"ה ששלה כ'ו
שיש כ'ו כסלע אע"פ
שעדין ה"א מפרסם
ונשעה:

מוסף רש"י

השולח דג. שהיה ילד
ועמד מנעול ויס (שבת
ק"ו). כיון שישיב בו
כסלע. כדכ"ה סלע חייב.
משום נטילת נשמה. דמו לא
חי (שם). אושעריא ועירא
דמן חבריא. לעיל
השיבה. ולי נראה דלמשע
ועירא היה נקדח דמן
חבריה משעני השוכה
(וחולין לא). וע"ש (ב').
עיניה טריות. רכות
(שבת לא).

רבינו גרשום

שייב בו כסלע חייב.
משום צידה ומשום נטילת
נשמה. אמר ל"ה. ר' יוסי
בר ר' אבין ובין סנפיריו.
א"ל. רב יוסף הא בין
סנפיריו ר' יוסי היא. כלבא.
גורן. משמואל הרמתי.
שהיה מבקש ומביא מטר
אפי' בימי קציר חטים.
דכתיב הלא קציר חטים
וגו'. בתרייהו. דבי
נשיאה. אוליין. וכן קבילו
אנו. הנהו הוי כמו קבילו אנו.
מעני העדה. עיקר הקדש
היינו דבי נשיאה. קדש
אתרא. דחיקא. בני אדם
דחוקים.

סדר תעניות אלו פרק שלישי תענית

כד.

עין משפט נר מצוה

בט א ב מ"י פ"א
מה' שבת ה' א
סמ לאון סה:

תורה אור השלם

1. ויהי אם מעני העדה
נעשתה לשגגה ועשו כל
העדה פר בן בקר אחד
לעלה לירח נידוח ל"ן
ומנחתו ונסבב במשפט
ועשיר עזים אחד
לחיות: במדבר טו כד

רבינו חננאל

שמע לרב אשי דתני אמר
שמואל השולח דג מן הים
כיון שישיב בו כסלע חייב.
א' ל"ה איתו ובין סנפירין,
א"ל רב אבי רבי ר' יוסי
איתון, אמר ל"ה א"ר
הוא, אמר ל"ה רב אשי
ואמאי שבתק ל"י יוסי דמן
יוקרת רבן, א"ל גברא דלא
חס אמריה ואבריה עלי
דידי חיים. בריה וברתיה
מאי היא כ', כלבא. טורי.
ר' יהודה נשיאה גור
נשיאה ולא אתא מיטרא.
אמר משמואל הרמתי
שאמר הלא קציר חטים
היום וגו'. וכיון שקרא בא
המטר, הניע שפלות הדור
ליהודה בן גמליאל שהוא
פרס הדור וצוץ ואינו
נענה, איז לו לרור הנתקע
לכך, איז מי שעלתה בימיו
צרה ואין מי שראוי
להתפלל ולהשיב חמים,
חלש דעתיה ואתא מיטרא.
דבי נשיאה גור תענית ולא
אודיעניהו לר' יוחנן ולר'
אמי יוחנן נזיב בתעניתא
דאן בתרייהו גריירין. דבי
נשיאה גור תענית בעו
רחמי ולא [אתא] מיטרא.
תנא להו ויהי אם מעני
העדה נעשתה לשגגה,
משל לכלה בזמן שענייה
יפות א"ן הנהו צריך בדיקה
כ', כלומר פרסני הדור
הוא דלא מעיל. רבי אליפי
ייד לפני התיבה לפני ר'
אמי אמר (מוריד הגשם)
משיב הרוח אתא זיקא,
אמר מוריד [הגשם] אתא
מ"ה גבור דחוק דאירגא
וטרחנא ומייתניא קידושא
ואבדלתא ומפנקא להו ידי
חובתיהו... וכן ההוא
שליחא דצבורא [נחית]
קמי דרבא, ושאלוהו ואמר
מקרי יוקי אנא ומקרינא
לכני עניי כבני עתירי ואית
לי פירא דכורי דמפרנסנא
מ"ה מינה כל מ"ן דקרי
משחיתא ל"ה בהו עד
דקרי. (ב) בימי רב יהודה
מעלו ואתי מטרא, אמרי
אי משום תורה כלוהו תנויי

(א) נראה דל"ה אמר ל"ה וזה
כיון דהיה מל"ה וזה
מנעל מל"ה ל"ה מל"ה
אי משום תורה וכו' מ"ל.

השולח דג מן הים. שולח
כמו מגזייה כיון שישיב
בו כסלע (א) שעדיין הוא מפרסם
ונשעה שמפרסם חזר והשליכו לים
חייב משום נטילת נשמה שהיא א"ל
מלאכה דתנן (שבת דף עג.) השומעו
המפשיטו גבי אצות מלאכות:
הא

ועל ברתיה לא חס עלי דידי היכי חיים בריה מאי היא יומא חד הו
אגרי ליה אגרי בדברא נגה להו ולא אייתי להו ריפתא אמרו ליה
לבריה (ב) כפינן הון יתבי תותי תאינתא אמר תאנה תאנה הוציא
פירותך ויאכלו פועלי אבא אפיקו ואכלו אדהכי והכי אתא אבוה אמר
להו לא תינקטו בדעתייכו דהאי דנגהנא אמצוה טרחנא ועד השתא הוא
דסגאי אמרו ליה רחמנא לישבעך כי היכי דאשבען ברך אמר להו מדיכא
אמרו הכי והכי הוה מעשה אמר לו בני אתה הטרחת את קונך להוציא
תאנה פירותיה שלא בזמנה יאסף שלא בזמנו ברתיה מאי היא הויה
ליה ברתא בעלת יופי יומא חד חזיא לההוא גברא דהוה כריא בהוצא
וקא חזי לה אמר לו מאי האי אמר ליה רבי אם ללוקחה לא זכיתי לראותה
לא אזכר אמר לה בתי קא מצערת להו לברייא שובי לעפרך ואל יכשלו
ביך בני אדם (ג) הויה ליה ההוא חמרא כדהו אגרי לה כל יומא לאורתא
הו משדרי לה אגרה אגבה ואתיא לבי מרה ואי טפו לה או בצרי לה
לא אתיא יומא חד אינשו זוגא דסנדלי עלה ולא אזלה עד דשקלונהו
מינה והדר אזלה אלעזר איש בירתא כד הו חזו ליה גבאי צדקה הו
טשו מיניה דכל מאי דהוה גביה יחיב להו יומא חד הוה סליק לשוקא
למזיב נדוניא לברתיה חזויהו גבאי צדקה טשו מיניה אזל ורהט בתרייהו
אמר להו אשבעתיכו במאי עסקיתו אמרו ליה ביתום ויתומה אמר להו
העבודה שהן קודמין לבתי שקל כל דהוה בהדיה ויהיב להו פש ליה חד
זוגא זבן (ד) ליה חטי ואסיק שדייה באכלבא אתאי בדיתיה אמרה לה
לברתיה מאי אייתי אבוך אמרה לה כל מה דאייתי באכלבא שדיתיה אתאי
למיפתח בבא דאכלבא חזת אכלבא דמליא חטי וקא נפקא בצניורא דדשא
ולא מיפתח בבא מחיטי אזלא אמרה לבי מדרשא אמרה ליה בא וראה
מה עשה לך אוהבך אמר לה העבודה הרי הן הקדש עליך ואין לך בהן
אלא כאחד מעניי ישראל ר' יהודה נשיאה גור תעניתא בעי רחמי ולא אתא
מיטרא אמר כמה משמואל הרמתי ליהודה בן גמליאל אוי לו לדור
שכן נתקע אוי לו למי שעלתה בימיו כ' חלש דעתיה ואתא מיטרא דבי
נשיאה גור תעניתא ולא אודיעניהו לרבי יוחנן ולר' אמי יוחנן לקיש לצפרא אודיעניהו
אמר ליה ריש לקיש לרבי יוחנן הא לא קבילנא עלן מאורתא אמר ליה אנן
בתרייהו גריירין דבי נשיאה גור תעניתא ולא אתא מיטרא תנא להו אושעיא
ועירא (א) דמן חבריא ויהי אם מעני העדה נעשתה לשגגה משל לכלה
שהיא בבית אביה כל זמן שענייה יפות אין כל גופה צריכה בדיקה ענייה
טריות כל גופה צריכה בדיקה אתו עבדיה ורמו ליה סודרא בצואריה
וקא מצעור ליה אמרו (א) (ליה) בני מאתיה שבקיה דהא נמי מצער לן
גור אמרי ליה (ב) מידי ושבקין ליה אתון נמי שבקוהו רבי גור
תעניתא ולא אתא מיטרא נחית קמיה אילפא ואמרי לה רבי אילפי (א) אמר משיב הרוח (א) ונשא זיקא
מוריד הגשם ואתא מיטרא אמר ליה מאי עובדך אמר ליה דיינא בקוסמא דחיקא דלית ביה חמרא
לקידושא ואבדלתא טרחנא ואתינא חמרא לקידושא ואבדלתא ומפיקנא להו ידי חובתיהו רב איקלע
להוה אתרא גור תעניתא ולא אתא מיטרא נחית קמיה שליחא דצבורא אמר משיב הרוח ונשב
זיקא אמר מוריד הגשם ואתא מיטרא אמר ליה מאי עובדך אמר ליה מיקרי דרדקי אנא ומקרינא
לכני עניי כבני עתירי וכל דלא אפשר ליה לא שקלינא מיניה מידי ואית לי פירא דכוורי וכל מ"ן
דפשע משחדינא ליה מינייהו ומסדרינן ליה ומפייסין ליה עד דאתי וקרי רב נחמן גור תעניתא
בעא רחמי ולא אתא מיטרא אמר שקלה לנחמן חבוטו מן גודא לארעא חלש דעתיה ואתא מיטרא
רבה גור תעניתא בעי רחמי ולא אתא מיטרא אמרו ליה והא רב יהודה כי הוה גור תעניתא
אתא מיטרא אמר להו מאי אעביד אי משום תנויי אנן עדיפינן מינייהו דכשני דרב יהודה (א) כל תנויי
בנויקן

ביון רחוינן דכל מיליה לשום שמים לא אמרי ליה (ב) מידי ושבקין ליה אתון נמי שבקוהו רבי גור
תעניתא ולא אתא מיטרא נחית קמיה אילפא ואמרי לה רבי אילפי (א) אמר משיב הרוח (א) ונשא זיקא
מוריד הגשם ואתא מיטרא אמר ליה מאי עובדך אמר ליה דיינא בקוסמא דחיקא דלית ביה חמרא
לקידושא ואבדלתא טרחנא ואתינא חמרא לקידושא ואבדלתא ומפיקנא להו ידי חובתיהו רב איקלע
להוה אתרא גור תעניתא ולא אתא מיטרא נחית קמיה שליחא דצבורא אמר משיב הרוח ונשב
זיקא אמר מוריד הגשם ואתא מיטרא אמר ליה מאי עובדך אמר ליה מיקרי דרדקי אנא ומקרינא
לכני עניי כבני עתירי וכל דלא אפשר ליה לא שקלינא מיניה מידי ואית לי פירא דכוורי וכל מ"ן
דפשע משחדינא ליה מינייהו ומסדרינן ליה ומפייסין ליה עד דאתי וקרי רב נחמן גור תעניתא
בעא רחמי ולא אתא מיטרא אמר שקלה לנחמן חבוטו מן גודא לארעא חלש דעתיה ואתא מיטרא
רבה גור תעניתא בעי רחמי ולא אתא מיטרא אמרו ליה והא רב יהודה כי הוה גור תעניתא
אתא מיטרא אמר להו מאי אעביד אי משום תנויי אנן עדיפינן מינייהו דכשני דרב יהודה (א) כל תנויי
בנויקן